

om Værdibegrebet, havde han imidlertid, i Følge den af de statsvidenskabelige Professorer afgivne Erklæring, ved disse Arbejder — af hvilke det først nævnte, der af Forfatteren selv betegnedes som en „Indledning til Socialvidenskaben“, kun, og det nærmest kun i sidste Afsnit, berørte visse Partier af Økonomien, og det sidst nævnte kun behandlede et enkelt økonomisk Begreb — ikke kunde godtgjøre et saadant grundigt og omfattende Kjendskab til alle Økonomiens Omraader, som maatte fordres af den, der vilde holde Forelæsninger over denne Disciplin. Men ligesom Andrageren efter det anførte end ikke for den sidst nævnte enkelte Disciplins Vedkommende kunde siges at have godtgjort den for Meddelelsen af den ansøgte Tilladelse fornødne videnskabelige Modenhed, saaledes afgave de af ham paabe- raabte Arbejder aldeles intet Vidnesbyrd om Kjendskab til den øvrige Kreds af Discipliner, der ved Indretningen af det statsvidenskabelige Studium ved Universi- tetet vare blevne samlede til et hele. Fakultetet fraraadede derfor indtrængende at bevilge Andragendet. Med Hensyn til Erhvervelsen af jus docendi i de her om- handlede Videnskabsfag henlede Fakultetet Opmærksomheden paa, at der inden for det rets- og statsvidenskabelige Fakultet kun var anordnet en juridisk Doktorgrad, og at det eventuelt, naar nogen maatte ønske gjennem en akademisk Grad at op- naa jus docendi i de statsvidenskabelige Fag, vilde være at tage under Overvejelse, om der ikke burde anordnes en Doktorgrad i de statsvidenskabelige Fag, hvortil da Adgangen efter Analogien af Bestemmelsen i Frd. 9. Jan. 1824 maatte staa aaben for dem, der havde underkastet sig statsvidenskabelig Examen med første Karakter.

Konsistorium indsendte denne Erklæring med Skrivelse af 19. Jan., idet det bemærkede, at det fuldkommen tiltraadte den. Ministeriet tilskrev imidlertid Konsi- storium under 6. Febr., at det dog forekom Ministeriet, at Ansøgerens literære Arbejder afgave et umiskjendeligt Bevis for, at han besad en saadan almindelig videnskabelig Modenhed og Dytighed, at der, naar man tillige saa hen til, at han allerede som doctor philosophiæ havde jus docendi ved Universitetet, ikke kunde være overvejende Betænelighed ved at komme hans Ønske indtil en vis Grænse i Møde. Ministeriet bevilgede ham derfor Tilladelse til i et Aar, altsaa i to paa hinanden følgende akademiske Semestre, at holde Forelæsninger inden for det rets- og statsvidenskabelige Fakultet i de statsvidenskabelige Discipliner.

— I Anledning af et Andragende fra Prof., Dr. phil. V. Schmidt om Tilladelse til at holde Forelæsninger inden for det theologiske Fakultet ytrede be- meldte Fakultet under 16. Maj 1877, at da han som Dr. phil. havde Ret til at holde Forelæsninger ved Universitetet, da han end videre havde udgivet flere store viden- skabelige Værker, der fra en vis Side berørte det gl. Testamentes Historie og viste Forfatterens Interesse for samme, og endelig, da han var theologisk Kandidat med bedste Karakter, fandt Fakultetet intet at erindre mod, at Tilladelsen blev givet. Ministeriet meddelte ham derefter den ansøgte Tilladelse ved Skrivelse af 29. s. M.

V. Akademiske Højtideligheder.

Det foran Side I nævnte Udvalg, der var nedsat for at tage forskellige Universitetsforhold under Overvejelse, paa hvilke Universitetets da værende Rektor,

Prof. Panum, havde henledet Konsistoriums Opmærksomhed, udtalte sig paa følgende Maade om Programmerne til Universitetsfesterne og deres Uddeling.

Lige siden Univ. Fund. 7. Maj 1788, der i Kap. V. § 8 afskaffede den saakaldte Lapidarstil i Indbydelserne til de akademiske Højtideligheder, havde det i Overensstemmelse med Fundatsen været brugt, at disse Indbydelser skete ved en akademisk Afhandling, der udgik som Program til Festen. Denne Ordning stadfæstedes ved Reskr. 23. Decbr. 1837 med den Tilføjelse med Hensyn til Programmet ved Festen for Kongens Fødselsdag, at dette saa vidt muligt skulde være af almindelig Interesse. Under Fremhævelse af det Misforhold, der ofte var mellem disse Programmernes Indhold og Forudsætningerne hos en stor Del af den Læsekreds, paa hvilken de som Indbydelse til Festen vare beregnede, og hvem de derfor bleve tilstillede, havde Rektor henledet Opmærksomheden paa, om der ikke maatte være Grund til enten at søge Programmernes Indhold forandret i en Retning, der bedre svarede til deres umiddelbare Øjemed, eller lade dem helt bortfalde paa Grund af de i Tidernes Løb forandrede Forhold. Udvalgets øvrige Medlemmer vare af den Mening, at der ikke var tilstrækkelig Grund til i dette Punkt at forandre den gjældende Ordning, og kunde saaledes ikke tilraade at gaa ind paa noget af de Alternativer, Rektor havde opstillet. Naar man saa tilbage paa den Række af Afhandlinger, der i Tidernes Løb var udkommet som Programmer, maatte man formentlig erkjende, at en betydelig Mængde af disse havde haft Værd for Videnskaben og været ikke mindre til Ære for Universitetet end til Glæde og Bælgning for mange Læsere, og det baade af de Afhandlinger, der havde handlet om et Æmne af Interesse for en større Almenhed, og af dem, der havde haft en mere speciel videnskabelig Karakter. I ikke faa Tilfælde var Forholdet dernæst vistnok det, at den paagjældende Afhandling ikke vilde være kommet frem, hvis ikke denne Anledning havde været. I andre Tilfælde havde Universitetet bidraget ad denne Vej til at bringe et dygtigt Arbejde frem, som vilde have haft Vanskelighed ved at finde en Forlægger, fordi det efter sin Beskaffenhed ikke havde Udsigt til at betale sig. At Systemet, hvis Frugter saaledes maatte siges at have vist sig gode, paalagde Universitetslærerne en Tvang til Produktion, var i og for sig næppe en berettiget Indvending mod det, saa meget mindre som Byrden heraf for den enkelte efter den gjældende Fordeling af den aldrig kunde blive meget trykkende. Uden den ved Tvangen givne Sikkerhed for Afhandlingernes regelmæssige Udgivelse kunde Universitetet ikke vente at beholde den derpaa beregnede Bevilling. At endelig Afhandlingerne ved at udgives som Indbydelse til Festerne kunde komme en Del Personer til Hænde, som ikke altid kunde forudsættes at have Interesse for dem, kunde kun da betragtes som et Motiv til at afskaffe dem, dersom derne Omstændighed tillige lagde Hindringer i Vejen for, at de, der interesserede sig for Afhandlingen, kom til at nyde godt af den. Men selv om det ikke var saa, at dog det overvejende Flertal af de gratis uddelte Exemplarer ad direkte eller indirekte Vej netop kom saadanne Læsere til Hænde, stod der jo Forfatteren en let, billig og ofte benyttet Adgang aaben til ved Sætryk ud over det Antal, som Universitetet fordeler, at gjøre Adgangen til hans Afhandling almindelig. Det andet Alternativ, Rektor opstillede, skulde bestaa i at gjøre den Regel almindelig og ufravigelig, at Programmernes Indhold skulde være af almindelig Interesse. Det laa nu i Forholdets Natur, at en saadan Fordrings Fyldestgjørelse unddrog sig al direkte Tvang. For saa vidt muligt at opfylde den, maatte man lægge Byrden

udelukkende paa de Universitetslærere, hvis Fags Beskaffenhed gav størst Udsigt til Valg af Æmner, der havde almindelig Interesse, og man maatte se bort fra alle paa den enkelte Lærers Individualitet beroende Undtagelser fra den almindelige Regel. Mod en saadan Ordning vilde der nu dels fra Universitetslærernes Side, baade fra deres, som alene fik Byrden, og fra deres, der udelukkedes, kunne gjøres vel begrundede Indvendinger, dels var det klart, at man derved vilde give Afkald paa en Del af de gode Frugter, Systemet hidtil havde baaret, navnlig paa speciel videnskabelige Omraader. En saadan Ordning vilde utvivlsomt forrykke det naturlige Forhold. Programmet var en Indbydelse til at interessere sig for Universitetets Liv og Virksomhed; Universitetet skulde ikke være nødt til at indrette sig efter, hvad der interesserede dem, som det indbød. Fandt man, at her var et Misforhold, der trængte til at afhjælpes, saa maatte Vejen være, ikke at forandre Programmernes Karakter, men at træffe et andet Valg af den Kreds, der blev indbudt som Videnskabens Venner.

I Henhold til denne sidste Betragtning havde Udvalget undersøgt, hvorvidt der maatte være Anledning til at gjøre Forandring i de Regler, der nu fulgtes med Hensyn til Uddelingen af Universitetets Festprogrammer. Den Tanke blev herved fremsat, om man ikke kunde skille Afhandlingen fra den egentlige Indbydelse til Festen, saa at det ikke nødvendigvis blev den samme Kreds af Personer, hvem begge Dele tilstilledes, men hver Kreds bestemtes efter sine særlige, ikke altid sammenfaldende Hensyn. Udvalget eller dets Flertal havde dog ikke ment at kunne tilraade Konsistorium en saadan Ordning. Den vilde i Virkeligheden være en fuldstændig Fravigelse fra det, som var den ikke unaturlige Tanke i det nu gjældende, nemlig at Universitetet netop indbød ved en akademisk Afhandling. For dem, der blot fik de faa Sider, som Indbydelsesskrifterne nu indeholdt ved Siden af Afhandlingen, vilde dette tage sig omtrent lige saa fattig ud som hine ældre Tidens Indbydelse i Lapidarstil. Herefter stod det kun tilbage at undersøge, om den Fordelingsmaade af Programmerne, som i Tidernes Løb havde fæstnet sig, mulig trængte til en Revision. Blandt de Hovedmangler, der klæbede ved Fordelingen, nævnede Udvalget for det første, at der kun stilleles et Antal af 30 Expl. til Forfatterens Raadighed. Da den af denne besørgede Tilsendelse altid maatte antages at komme Personer til gode, for hvem Arbejdet havde Interesse, burde hint Antal formentlig ikke lidet forøges, f. Ex. til 100 Expl. Om ogsaa det hele Antal, Universitetet derved fik Brug for, noget forøgedes, var den Udgift, som derved paadrog, dog kun forsvindende. En anden væsentlig Mangel var den Maade, hvorpaa Uddelingen til de studerende var ordnet. Denne skete nu saaledes, at der blev tilstillet Regensen og Kollegierne forlods et Antal af 97 Expl., medens 100 Expl. fordeltes blandt de studerende i Almindelighed efter forud gaaet Opslag. Opgaven burde være fortrinsvis at skaffe de studerende et udkommet Program, for hvilke det efter deres Studiefag nærmest havde Interesse; men herfor kunde der nu kun ved Uddelingen paa Kollegierne nogenlunde sørges, ved den almindelige Fordeling slet ikke. I og for sig syntes Regensen og Kollegierne kun at have Krav paa 1 Expl. hver til deres Læsestuer, og i alt Fald ikke paa et større Antal, end der behøvedes for at give Alumnerne af det paagjældende Studiefag hver 1 Expl., hvis man overhovedet fandt, at der var Grund til at give dem et saadant Fortrin. Det Antal, som vilde blive tilbage til den almindelige Fordeling, vilde da i Regelen blive ikke lidet større end de nu paaregnede 100 Expl., og

under den første Forudsætning endog henved 200 Expl. For at ordne denne almindelige Fordeling paa den Maade, at Studenter af det paagjældende Studiefag fik Fortrinet, kunde man gaa den Vej, at Opslaget angav to Tider, til hvilke Programmet kunde afhentes, den første for studerende af Faget, den anden, til hvilken studerende i Almindelighed kunde erholde de tilovers blevne Exemplarer. Man maatte da, for at opnaa nogen Garanti, fordre af dem, der meldte sig som hørende til den første Klasse, Opgivelse af Navn og Studiefag. En Liste herover maatte føres paa Pedelkontoret, hvor Uddelingen foregaar. Efter at Udvalget dernæst havde angivet forskellige, mere personlige Forandringer, som rettest burde foretages med Hensyn til Uddelingen, indstillede det:

Konsistorium vedtager følgende Forandringer med Hensyn til Fordelingen af Universitetets Festprogrammer:

- a. Til Uddeling ved Forfatteren bestemmes for Fremtiden 100 Expl.;
- b. Til Regensen og Kollegierne sendes for Fremtiden kun 1 Expl. til hver af Læsestuerne, alternativt: samt saa mange Exemplarer, som behøves til de Alumner, der dyrke den Videnskab, af hvilke Programmets Æmne er taget;
- c. Til almindelig Uddeling blandt de studerende bestemmes 200 Expl., alternativt: foruden de tidligere dertil bestemte 100 Expl. saa mange af de forhen til Regensen og Kollegierne bestemte, som efter den alternative Regel under b. hver Gang blive til Raadighed;
- d. Den almindelige Uddeling til de studerende ordnes saaledes, at Opslaget derom angiver to Tider, til hvilke Programmer kunne afhentes, den første for studerende af det paagjældende Studiefag, den anden, til hvilken de studerende i Almindelighed kunne erholde de tilovers blevne Exemplarer. De, der melde sig som hørende til den første Klasse, opgive Navn og Studiefag paa en Liste, der føres paa Pedelkontoret. Pedellen faar fornøden Instruktion om den nye Ordning;
- e. strax eller ved indtræffende Lejlighed foretages de af Udvalget angivne Reduktioner paa Fordelingslisten. De Indskrænkninger, som ikke strax kunne finde Sted, paahviler det Rektor i paakommende Tilfælde at iværksætte.

Sagen forhandlede i Konsistoriums Møde den 6. Juni 1877. Resultatet heraf blev, at Forslagene under a., d. og e. vedtoges, de tvende sidste saaledes, at der indrømmedes en større Frihed i Udførelsen. I øvrigt vedtoges:

- ad b. Det forbliver ved den gjældende Ordning med Hensyn til Regensen og Kollegierne;
- ad c. Den almindelige Uddeling til de studerende bestemmes til 100 Expl.

— Ved Skrivelse til Universitetets Rektor af 9. Decbr. 1876 bifaldt Konsistorium, at Programmet til Festen i Anledning af Hs. Maj. Kongens Fødselsdag maatte indeholde 2 Kobbertavler, for hvilke Udgiften beregnedes til 75 Kr. for hver foruden Udgifterne til Papir og Trykning, samt overskride den sædvanlige Størrelse af 8 Ark med c. 1 Ark. Udgiften til Kobberpladerne afholdtes af Universitetets Udgiftspost 5. a. „Udgifter ved Konsistorium“ for Finansaaret 1876—77, dog med Ministeriets Billigelse saaledes, at hvad der ved Udgangen af Finansaaret maatte vise sig ikke at kunne bæres af denne Udgiftskonto, blev overført paa den tilsvarende Konto for 1877—78.